

(The National Interest, 29. 3. 2012)

Једној супесили није у интересу да буде увучена у планове неког ко пати од комплекса краља Давида

У овом тренутку се налазимо у релативном затишју претеране пажње усредсређене на Иран и његов нуклеарни програм. То затишје је уследило после презасићене ратнохушкачке реторике око посете израелског премијера Бењамина Нетанјахуа Америци и конференције АИПАК-а [\[1\]](#) у Вашингтону, а пред отварање, средином априла, јединог канала који би могао пружити излаз из ћорсокака око иранског нуклеарног питања: директних преговора између Ирана и сила познатих под именом П5+1 (P5+1) [\[2\]](#). Сада је право време да се размисли о томе колико расправа о том питању подвлачи јасан несклад између политике Израела и интереса САД. Тај несклад постоји из два разлога. Један од њих је то што Нетанјахуова влада представља само десни део израелског политичког спектра, са којим се многи Израелци не слажу и који је чак супротан ширим и дуготрајнијим интересима чак и самог Израела. Други разлог је тај да се чак и најшире дефинисани интереси Израела никада неће сложити са интересима САД. Ово тешко да би требало да неког изненађује. Тешко је очекивати да се интереси једне светске суперсиле могу сложити са интересима било које стране у неком регионалном спору око полагања права на неке старе етничке или верске територијалне захтеве.

У једном чланку Итана Бронера (Ethan Bronner) у *Њујорк тајмсу* (New York Times), ради се о једном од мотива политике Израела: Нетанјахуовој опсесији о иранском нуклеарном оружју, заснованој на историји што би – како Бронер тумачи могло бити „нешто као XXI-вековни еквивалент нацистичкој ратној машинерији и шпанској инквизицији“. Колико је ова тема у Нетанјахуовој сопственој уобразиљи велика, види се у проценама да чак и у његовој сопственој влади, па чак и уз подршку министра одбране Ехуда Барака (Ehud Barak), подршка гласова у прилог рату не би превазишла процену од осам према шест гласова. Један некадашњи активиста партије Ликуд, који је у међувремену постао Нетанјахуов критичар, то овако објашњава: „Биби [Нетанјаху] је месијански тип. Он целом својом душом и сваким молекулом свог бића верује да је он – не знам како то тачно да изразим, али.... да је он Краљ Давид“. Није у интересу једне суперсиле да буде уваљена у пројекте некога са комплексом краља Давида.

Ако се узме у обзир, према речима неколицине важних израелских чланова безбедносних структура, да иранско нуклеарно оружје не би представљало животну претњу Израелу, онда треба потражити и неке друге разлоге за забринутост Израела у вези са иранским нуклеарним програмом. Осим личне Нетањахуове опсесије, постоје и шири израелски страхови и емоције – као: жеља да Израел задржи регионални монопол на нуклеарно наоружање, а и то што скретање пажње на иранску претњу одвлачи пажњу спољног света од чињенице да Палестина нема национални суверенитет. У једном прошлонедељном напису, колумниста Ричард Коен (Richard Cohen) помиње још један разлог: жељу за смањењем “одлива мозгова” у САД, тј. оних Израелаца који би више волели да живе на безбеднијим местима. Сасвим је јасно да у свему томе нема слагања у интересима Израела са интересима САД. У ствари, прихватање талената који се налазе међу усељеницима из Израела је директан добитак Америци и њеној економији.

Ово иранско нуклеарно питање само потврђује несклад интереса САД и Израела, који би требало да буде очигледан и на другим пољима. Већина њих се тиче продужаване израелске колонизације и окупације спорних територија насељених Палестинцима. САД немају опипљивих интереса у томе да Израел задржава те територије, имају само негативне поене у томе што добијају пребацивања и љутњу због тога што су толико блиске политици и делању Израела. Додатно подсећање на усамљену позицију Америке у том питању се скоро увек аутоматски испољава када Америка подржава ставове Израела, то се догодило и прошле недеље, када је Комитет за људска права УН гласао о истрази по питању о томе какав је утицај израелских насеобина на окупираним територијама на права Палестинаца. Почињање те истраге је подржано са 36 гласова, 10 је било уздржаних, а једини негативни глас је дошао од Америке.

Уколико Америка постизањем неког успеха у преговорима избегне рат са Ираном (што су Нетањаху и његова влада уствари одбили, и помогли да се то спречи отпочињући тајни рат против Ирана), Американци би требало да размисле о томе како су за длаку били близу катастрофе због тога што су следили човека који замишља да је он краљ Давид. Ако, пак, Америка не успе да избегне рат, биће тешко наћи нешто утешно и позитивно у његовим последицама. Можда би једина утеха могла бити у томе што би Американци лакше схватили колико је било супротно њиховим интересима то што су следили жеље владе Израела. Можда би то онда могао бити први корак према нешто нормалнијим и нешто позитивнијим односима САД са Израелом.

Пол Р.Пилар (Paul R. Pillar) јесте директор постипломских студија безбедности Џорџтаун универзитета *и бивши амерички национални обавештајни*

стручњак за Блиски исток и Азију.

Са енглеског посрбио **Василије Клефтакис**

---

[1] Прим .прев.: AIPAC (American Israel Public Affairs Committee = Америчко-израелски комитет јавних интереса) је амерички про-израелски лоби, група лобиста при Америчком Конгресу и влади, чији је циљ одржавање најтешњих односа САД-Израел.

[2] Прим. прев.: Група држава првобитно позната под називом ЕУ 3 + 3, као и сада Р5+1: Француска, Немачка, Русија, Велика Британија, САД и НР Кина, које улажу дипломатске напоре код Ирана око регулисања питања његовог нуклеарног програма.